

## สารบัญ

|                                                          | หน้า      |
|----------------------------------------------------------|-----------|
| บทคัดย่อภาษาไทย                                          | (๑)       |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ                                       | (๓)       |
| กิตติกรรมประกาศ                                          | (๕)       |
| สารบัญ                                                   | (๖)       |
| สารบัญตาราง                                              | (๘)       |
| สารบัญแผนภาพ                                             | (๑๑)      |
| คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ                                | (๑๒)      |
| <b>บทที่ ๑ บทนำ</b>                                      | <b>๑</b>  |
| ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                       | ๑         |
| ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย                              | ๔         |
| ๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ                                  | ๔         |
| ๑.๔ ขอบเขตการวิจัย                                       | ๔         |
| ๑.๕ สมมติฐานการวิจัย                                     | ๕         |
| ๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย                      | ๖         |
| ๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย                         | ๖         |
| <b>บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</b>            | <b>๘</b>  |
| ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่                  | ๘         |
| ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน       | ๒๒        |
| ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับระบบสุขภาพภาคประชาชน                  | ๓๐        |
| ๒.๔ แนวคิดของการสาธารณสุขมูลฐาน                          | ๓๓        |
| ๒.๕ หลักสังคหวัตถุ ๔                                     | ๓๗        |
| ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล                                | ๔๕        |
| ๒.๗ ข้อมูลเบื้องต้นของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ | ๖๗        |
| ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง                                | ๗๒        |
| ๒.๙ กรอบแนวคิดการวิจัย                                   | ๘๙        |
| <b>บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย</b>                        | <b>๙๑</b> |
| ๓.๑ รูปแบบการวิจัย                                       | ๙๑        |
| ๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ                          | ๙๒        |
| ๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย                                 | ๙๒        |
| ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล                                  | ๙๕        |
| ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล                                   | ๙๖        |

## สารบัญ(ต่อ)

|                        |                                                                                                                                                         |            |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>บทที่ ๔</b>         | <b>ผลการวิจัย</b>                                                                                                                                       | <b>๙๘</b>  |
| ๔.๑                    | ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม                                                                                                   | ๙๙         |
| ๔.๒                    | ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์                       | ๑๐๑        |
| ๔.๓                    | ผลการทดสอบสมมติฐาน                                                                                                                                      | ๑๐๙        |
| ๔.๔                    | ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์            | ๑๑๕        |
| ๔.๕                    | ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์                       | ๑๑๖        |
| ๔.๖                    | สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย                                                                                                                     | ๑๒๓        |
| <b>บทที่ ๕</b>         | <b>สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ</b>                                                                                                                      | <b>๑๒๖</b> |
| ๕.๑                    | สรุปผลการวิจัย                                                                                                                                          | ๑๒๖        |
| ๕.๒                    | อภิปรายผลการวิจัย                                                                                                                                       | ๑๒๙        |
| ๕.๓                    | ข้อเสนอแนะ                                                                                                                                              | ๑๓๗        |
| <b>บรรณานุกรม</b>      |                                                                                                                                                         | <b>๑๔๐</b> |
| <b>ภาคผนวก</b>         |                                                                                                                                                         | <b>๑๔๖</b> |
| ภาคผนวก ก              | รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อการวิจัย | ๑๔๗        |
| ภาคผนวก ข              | หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลตัวอย่าง (try out) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย                                                                  | ๑๕๖        |
| ภาคผนวก ค              | หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยและแบบสอบถามเพื่อการวิจัย                                                                                 | ๑๖๐        |
| ภาคผนวก ง              | หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นิติสัมพันธ์เพื่อประกอบการวิจัยและแบบสัมภาษณ์                                                                                 | ๑๖๙        |
| <b>ประวัติผู้วิจัย</b> |                                                                                                                                                         | <b>๑๗๙</b> |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                                                                   | หน้า |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ๒.๑ ความหมายของบทบาท                                                                                                                                                       | ๑๐   |
| ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท                                                                                                                                                    | ๑๔   |
| ๒.๓ ประเภทของบทบาท                                                                                                                                                         | ๑๗   |
| ๒.๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท                                                                                                                                            | ๒๐   |
| ๒.๕ ปัญหาเกี่ยวกับบทบาท                                                                                                                                                    | ๒๑   |
| ๒.๖ ความหมายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)                                                                                                                      | ๒๒   |
| ๒.๗ บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน                                                                                                                         | ๒๙   |
| ๒.๘ แนวคิดเกี่ยวกับระบบสุขภาพภาคประชาชน                                                                                                                                    | ๓๒   |
| ๒.๙ แนวคิดของการสาธารณสุขมูลฐาน                                                                                                                                            | ๓๗   |
| ๒.๑๐ ความหมายของสังคหวัตถุ ๔                                                                                                                                               | ๓๙   |
| ๒.๑๑ องค์ประกอบของสังคหวัตถุ ๔                                                                                                                                             | ๔๓   |
| ๒.๑๒ ภารกิจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖<br>(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖)                                                                                  | ๕๗   |
| ๒.๑๓ การจัดเก็บรายได้ของเทศบาล                                                                                                                                             | ๖๑   |
| ๒.๑๔ การกำกับดูแลเทศบาล                                                                                                                                                    | ๖๗   |
| ๒.๑๕ จำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์                                                                                                         | ๖๘   |
| ๒.๑๖ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่                                                                                                                                         | ๗๖   |
| ๒.๑๗ งานวิจัยเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน                                                                                                                      | ๘๑   |
| ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวกับเทศบาล                                                                                                                                               | ๘๗   |
| ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม                                                                                                                  | ๙๙   |
| ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม                     | ๑๐๑  |
| ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น | ๑๐๒  |
| ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการป้องกันโรค           | ๑๐๓  |
| ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ       | ๑๐๔  |

### สารบัญตาราง (ต่อ)

|      |                                                                                                                                                                                                    |     |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ๔.๖  | ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร<br>สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมือง<br>ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการฟื้นฟูสภาพ                               | ๑๐๕ |
| ๔.๗  | ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร<br>สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมือง<br>ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการอนามัยแม่และเด็กและการวางแผน<br>ครอบครัว | ๑๐๖ |
| ๔.๘  | ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร<br>สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมือง<br>ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการให้สุขศึกษาแจ้งข่าวการระบาดของโรค        | ๑๐๗ |
| ๔.๙  | ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร<br>สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมือง<br>ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการสุขาภิบาลและการจัดหาน้ำสะอาด             | ๑๐๘ |
| ๔.๑๐ | ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขใน<br>การจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัด<br>นครสวรรค์                                                          | ๑๐๙ |
| ๔.๑๑ | ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขใน<br>การจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัด<br>นครสวรรค์                                                         | ๑๑๐ |
| ๔.๑๒ | ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร<br>สาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมือง<br>ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์                                                    | ๑๑๑ |
| ๔.๑๓ | ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข<br>ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง<br>จังหวัดนครสวรรค์                                                         | ๑๑๒ |
| ๔.๑๔ | ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข<br>ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง<br>จังหวัดนครสวรรค์                                                        | ๑๑๓ |
| ๔.๑๕ | ผลสรุปโดยรวมของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาท<br>หน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนใน<br>ชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ตามสมมติฐานที่ ๑-๕            | ๑๑๔ |
| ๔.๑๖ | ปัญหา อุปสรรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของ<br>ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์                                                                                     | ๑๑๕ |

### สารบัญตาราง (ต่อ)

|      |                                                                                                             |     |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ๔.๑๗ | ข้อเสนอแนะ ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของ<br>ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ | ๑๑๖ |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## สารบัญแผนภาพ

| แผนภาพที่ |                                                               | หน้า |
|-----------|---------------------------------------------------------------|------|
| ๒.๑       | โครงสร้างความสัมพันธ์ของเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีกับสภาเทศบาล | ๕๑   |
| ๒.๒       | โครงสร้างของเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีกับสภาเทศบาล            | ๕๔   |
| ๒.๓       | กรอบแนวคิดการวิจัย                                            | ๙๐   |
| ๔.๑       | สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย                           | ๑๒๔  |

## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

### ๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

#### พระสุตตันตปิฎก

อง.นวก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อัครคฤทนีกาย นวกนีกาย (ภาษาไทย)

### ๒. การระบุหมายเลขพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ขุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๓๒๑-๓๒๒/๗๒ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนีกาย อิติวุตตกะ ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๒๑-๓๒๒ หน้าที่ ๗๒ เป็นต้น